

Tillbaka till det ställföreträdande strafflidandet

J.I. Packer

Den kristna försoningsläran har diskuterats livligt de senaste åren. Var Jesu korsdöd ett nödvändigt ställföreträdande lidande för att sona människans synd eller ”gudomlig barnmisshandel”, som en del liberala teologer vill göra gällande? I denna artikel förklarar den anglikanske teologen J.I. Packer varför själv definitionen av kristen tro hänger synen på försoningen. ”Kristi död för mig är min enda grund för hopp inför Gud”, konstaterar han.

Under mina 63 år som evangelikal troende har synen på Kristi död på korset som ställföreträdande strafflidande varit en källa till kontrovers och uppdelning mellan protestanterna. Det började redan före min tid, när de konservativa och liberala evangelikalerna i den engelska kyrkan bittert gick skilda vägar, liksom studentföreningarna Inter-Varsity Fellowship (numera UCCF som är motsvarigheten till Credo) och SCM. Och det är likadant än idag, när liberalismen ständigt antar nya skepnader och lurar bort evangelikalerna från deras arv. Det är förståeligt att diskussionen är livlig, eftersom vår uppfattning om försoningen hör nära samman med vår uppfattning om Guds karaktär, evangeliernas innebörd och den kristnes innersta liv. Om en syn är den rätta, blir de övriga mer eller mindre felaktiga, och själva definitionen av kristendomen sätts på spel.

En döende evangelikal teolog sade så här till en kollega: ”Jag är så tacksam för Kristi aktiva lydnad (rättfärdighet). Det finns inget hopp utan den.” När jag själv blir äldre vill jag tala om för alla som vill lyssna: ”Jag är så tacksam för Kristi

ställföreträdande strafflidande död. Det finns inget hopp utan den.” Det är min utgångspunkt nu, när jag ska försöka komma med ett kortfattat försvar av den bästa delen av de bästa nyheterna världen någonsin hört.

Det är omöjligt att få rätt fokus på försoningen om man inte tillämpar den bibliska infallsvinkeln med den treenige och inkarnerade Jesus. Treenighetsprincipen är att de tre olika personerna i gudomen, Fadern, Sonen och den helige Ande, alltid arbetar oskiljaktigt tillsammans. De gör det på samma sätt både i skapelsen, i försynen och i alla aspekter av försoningens verk. Inkarnationsprincipen är att när Sonen tog på sig all den befo-genhet och upplevelseförmåga som medföljer den mänskliga naturen, och började leva i sin mänskliga kropp, sinne och identitet, så hade en ändå en oförändrad känsla av att vara Faderns Son, och han kände och gjorde hela tiden sin Faders vilja, med Andens hjälp. Det var med sin egen vilja, och sin egen kärlek som speglade Faderns, som han tog de mänskliga syndarnas plats: de som var utsatta för Guds dom. Han lade fram sitt eget liv

som ett offer för dem, och ingick helt och hållet i det dödens tillstånd och den dödens erfarenhet som var ålagd dem. Därefter steg han upp från döden för att utnämnd av Fadern regera i Guds

”Därför är det oerhört fånigt att kommentera historien om korset med förnumstiga uttryck som ”gudomlig barnmisshandel.”

uppståndna liv, i en försmak av det fullgoda liv som ska komma i himlen. Allt detta var planerat av den heliga treenigheten i deras eviga, ömsesidigt kärleksfulla solidaritet, och Faderns centrala syfte med alltsammans var och är att ära och upphöja Sonen som frälsare och överhuvud för en ny mänsklighet. Därför är det oerhört fånigt att kommentera historien om korset med förnumstiga uttryck som ”gudomlig barnmisshandel”. Det är också så irrelevant och felaktigt som över huvud taget är möjligt.

Som med hela Skaparens samverkan med skapelseordningen finns här ett inslag av översinnligt mysterium, jämförbart med dimma som omger ett landskap som den uppgående solen effektivt har gjort synligt för oss. Det som påstås är tydligt uppenbarat i Guds eget vittnesbörd om sig själv i Bibeln, och måste därför betecknas som ett icke-förhandlingsbart faktum.

Åter igen kan man inte fokusera ordentligt på försoningen om man inte har tagit in den bibliska synen på Guds rättvisa som en sida av hans helighet, och på den mänskliga viljan som roten till vår nationella, samhällliga och personliga syndfullhet och skuld. Som Aristoteles sade för länge sedan är rättvisans roll framför allt att se till att var och en får vad den förtjänar, och vad än Guds

rike, och från sin tron sände han Anden att ingjuta tro på honom själv och på det frälsningsverk han utfört – för att förmedla förlåtelse och barmhärtighet, rättfärdiggörelse och delaktighet för de botfärdiga, och för att alla som tror på honom ska förenas med varandra och dela hans

rättvisa (rättfärdighet) innebär i Bibeln, så börjar den uppenbarligen här, med vedergällning för missgärningar. Vi ser detta redan i Första Moseboken 3, och så långt fram som Uppenbarelseboken 22:18–19, och allt där emellan. Guds barmhärtighet mot skyldiga syndare inramas av hans heliga fiendskap (vrede) mot deras synder.

Den mänskliga naturen är nämligen radikalt förvriden till en instinktiv, men ändå medveten och outplånlig vana att trotsa eller förneka Gud och tjäna sig själv, så att Guds krav på fulländad kärlek till honom själv och till andra ligger permanent utom räckhåll för oss. Och vår oförmåga att leva efter Guds standard kännetecknar våra liv varje dag. Det som vi därför förtjänar av Gud är att bli fördömda och avvisade.

Den inbyggda funktion i människans sinne, som vi kallar samvete, talar på ett obekvämt sätt om för alla att vi borde få lida för när vi har misskött oss, och i det avseendet är samvetet verkligen Guds röst.

Både Gamla och Nya Testamentet bekräftar ju också att Guds vedergällning väntar de personer vars synder inte gottgörs av ett försoningsoffer: i Gamla Testamentet offret av ett djur, i Nya Testamentet Kristi offer. Han, Guds helige Son i syndfritt mänskligt kött, har genomlidit vad Calvin

kallade ”en fördömd och förlorad människas smärtor”, så att vi när vi litar på honom som vår frälsare och herre kan få förlåtelse för vad som varit och ett nytt liv i honom och med honom, nu och för alltid. Paulus förkunnar att ”han har friköpt dem genom Kristus Jesus. Gud har låtit hans blod bli ett försoningsoffer för dem som tror”, och efter detta fortsätter han talande nog med att påpeka: ”Så ville han visa sin rättfärdighet, eftersom han förut hade lämnat synderna ostraffade,

”Både Gamla och Nya Testamentet bekräftar ju också att Guds vedergällning väntar de personer vars synder inte gottgörs av ett försoningsoffer.”

under uppskovets tid. I vår egen tid ville han visa sin rättfärdighet: att han är rättfärdig och gör den rättfärdig som tror på Jesus.” (Rom 3:2–26, min kursivering) Rättfärdig rättfärdiggörelse – rättfärdiggjord rättfärdiggörelse – genom att göra rättfärdighet i form av ställföreträdande strafflidande är inbyggt i evangeliets budskap.

Ställföreträdande strafflidande kommer därför inte ordentligt i fokus förrän vi medger att Guds försonande kärlek inte ska uppfattas, eller snarare missuppfattas, som någon sorts triumferande kärlek som ersätter Guds vedergällande rättvisa. Ungefär som om skaparen och domaren bara bestämde sig för att låta udda vara jämnt. Måttet på Guds heliga kärlek till oss är att ”Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare” och att han ”inte skonade sin egen son utan utlämnade honom för att hjälpa oss alla” (Rom 5:8, 8:32). Det fanns uppenbarligen inget annat alternativ än att betala det priset om vi skulle kunna bli räddade, och alltså betalade Sonen det på sin Faders befallning ”i kraft av evig ande” (Heb 9:14). Därmed drog Gud ”ett streck över det skuldebrev som belastade oss ... genom att spika det på korset” (Kol 2:14). Om vi hade varit med bland åskådarna på Golgata, skulle vi ha sett Pilatus anslag med Jesus påstådda brott uppspikat på korset. Men om vi i tro ser tillbaka på Golgata från den plats där vi nu är, så ser vi istället listan över våra egna obetalda skulder av lydnad till Gud, som Kristus har betalat skadeståndet i vårt ställe. Paulus, som själv hade lärt sig att se detta, vittnade: ”Så långt jag ännu lever här i världen lever jag i tron på Guds son, som har älskat mig och offrat sig för mig.” (Gal 2:20)

Den texten börjar visa oss hur tro på Kristus, vår ställföreträdande strafflidare, bör forma våra liv idag. Och det ska bli min sista punkt att reflektera över. För trettio år sedan skrev jag en analys med insikter som är grundläggande för den personliga övertygelsen att det lönar sig att tro på Kristus som ett ställföreträdande strafflidande. Jag kan inte göra den mycket bättre, så jag citerar den som den är.

(1) Gud har, med Dennys ord, ”inte överseende med någonting”, utan dömer all synd efter vad den förtjänar sett till skriften och vad mitt eget samvete bekräftar är rätt.

(2) Mina synder förtjänar slutgiltigt straff och avvísning från Guds närhet (även detta bekräftas av samvetet), och det finns inget jag kan göra för att utsudda dem.

(3) Det straff som var ålagt mig för mina synder, vad det än var, betalades åt mig av Jesus Kristus, Guds son, när han dog på korset.

(4) På grund av detta blir jag genom tron på honom ”till ett med Guds rättfärdighet”, d.v.s. jag blir rättfärdiggjord, och jag får förlåtelse, erkännande och barnskap (hos Gud).

(5) Kristi död för mig är min enda grund för hopp inför Gud. ”Om inte han fullföljde rättvisan, så måste jag; om han inte underkastade sig vreden, så måste jag i all evighet” (John Owen).

(6) Min tro på Kristus är Guds egen gåva till mig, som givits i kraft av Kristi död för mig; d.v.s. den utverkades genom korset.

(7) Kristi död för mig garanterar att saligheten är bibehållen mig.

(8) Kristi död för mig är måttet på och löftet om Faderns och Sonens kärlek till mig.

(9) Kristi död för mig kallar och nödgår mig till att förtrösta, tillbe, älska och tjäna.

(Citerat från *Tyndale Bulletin* 25/1974, 42–43)

En advokat som lagt fram sin bevisföring kan förklara att han inte har mer att tillägga, att han

”Måttet på Guds heliga kärlek till oss är att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare” och att han inte skonade sin egen son utan utlämnade honom för att hjälpa oss alla” (Rom 5:8, 8:32).”

”låter fallet vila”, ”I rest my case”. När jag nu har gått igenom läran om Kristi ställföreträdande strafflidande på nytt, så vill jag bara bekräfta att jag låter mitt hopp vila. Jag tror att alla trogna troende gör detsamma.

På senare år har det gjorts stora framsteg i den bibliska teologin och den samtida kanoniska exegetiken. Vi har fått en mer exakt uppfattning om hur Bibeln som helhet beskriver Guds plan att välsigna Israel, och genom Israel världen, och hur detta nådde klimax i och genom Kristus. Men oavsett vad alla böckerna i Nya Testamentet framför i övrigt, så förstår jag inte hur man kan förneka att de alla på ett eller annat sätt tar upp Luthers huvudfråga: Hur kan en svag, förvriden och skuldtyngd syndare finna en nådig Gud? Inte heller kan det förnekas att riktig kristendom inte tar vid förrän man har gjort den insikten. Och när den moderna utvecklingen gör att vårt synfält fylls av den stora metaberrättelsen, så att vi blir distraherade från att gå vidare med Luthers frågeställning på ett personligt plan, så kan följden bli att vi faktiskt får det svårare än lättare att uppskatta evangeliet.

Kyrkan är, och kommer alltid att vara, som sundast när varje kristen kan ta alla andra kristna i hand och sjunga (eller snarare, i dessa musikaliskt förvirrade dagar, lära sig att sjunga) P. P. Bliss enkla ord, som verkligen säger allt:

Bearing shame and scoffing rude
In my place condemned he stood,
Sealed my pardon with his blood-
Hallelujah! What a Saviour!

(Han bar skam och hårda ord,
i mitt ställe dömd han stod,
mig förlöste med sitt blod.
Halleluja! Ja, han frälser!)

J.I. Packer är en brittisk anglikansk teolog. Han är styrelseledamot och professor i teologi vid Regent College i Vancouver, Kanada. Han anses som en av de mest betydande evangelikala teologerna under 1900-talet.

Svensk översättning: Carl-Henrik Hammarlund.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) månatliga artikelserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.